

YHDENVERTAISUUS- JA TASA- ARVOLAUTAKUNTA/Täysistunto

Etninen profilointi, henkilöntarkastus, ihmisarvo, välitön syrjintä, syrjintäolettaama, prostituutiovalvonta, poliisi

Diaarinumero: YVTLTK/3XX/2018

Antopäivä: XX.XX.2018

Suomen kansalaiset C ja D olivat yöllä kävelemässä Helsingin keskustassa, kun siviiliasuiset poliisimiehet pysäyttivät heidät pyytäen nähdä heidän henkilöllisyystodistuksensa. Hakijat kieltäytyivät näyttämästä henkilöllisyystodistuksiaan ja yrittivät poistua paikalta. Tilanteen edetessä poliisimiehet laittoivat hakijat käsirautoihin, tekivät heille henkilöntarkastuksen, jonka yhteydessä he löysivät heidän passinsa. C ja D pyysivät yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa tutkimaan, perustuiko heidän pysäyttämisensä ja muu kohtelunsa tarkoitetussa tilanteessa syrjivään etniseen profilointiin ja kieltämään vastaajaa jatkamasta menettelyään ja asettamaan päätöksensä tehosteeksi uhkasakon.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kiinnitti huomiota siihen, että vastaavat toimenpiteet eivät olleet kohdistuneet naisten kanssa keskustelleeseen ”valkoihoiseen” miespuoliseen henkilöön, vaikka kyse oli ollut nimenomaan katuprostituutioon kohdistuvasta valvonnasta ja vaikka seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö on kriminalisoitu rikoslain 20 luvun 8 §:ssä ja seksuaalipalvelujen ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla on kielletty järjestyslain 2 luvun 7 §:ssä. Vastaaja oli myöntänyt, että poliisimiesten menettelyn perusteena on osaltaan ollut se, että naiset olivat olleet ”tummaihoisia” ja että heidän kokemuksensa mukaan prostituoidut olivat usein ulkomaalaistaustaisia.

Lautakunta katsoi, että lainvalvonnassa tällainen etninen profilointi ihmisten ihonvärin ja stereotyyppisten käsitysten perusteella ei ole hyväksyttävää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että vastaajan menettely hakijoita kohtaan oli ollut yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä välitöntä syrjintää heidän alkuperänsä perusteella ja kielsi vastaajaa uusimasta hakijoihin kohdistunutta lautakunnan päätöksestä ilmenevää yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaista menettelyä. Lautakunta asetti kieltopäätöksensä tehosteeksi 10 000 euron uhkasakon.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakijat ovat syntyneet Tansaniassa, ja he ovat Suomen kansalaisia. He olivat 9.7.2016 yöllä noin klo 2-3 kävelemässä Helsingin keskustassa kun siviiliasuiset poliisimiehet, vanhempi konstaapeli A ja vanhempi konstaapeli B, pysäyttivät heidät pyytäen nähdä heidän henkilöllisyystodistuksensa. Hakijat kieltäytyivät näyttämästä henkilöllisyystodistuksiaan ja yrittivät poistua paikalta. Tilanteen edetessä poliisimiehet laittoivat hakijat käsirautoihin, tekivät heille henkilöntarkastuksen, jonka yhteydessä he löysivät heidän passinsa.

Hakijan vaatimukset

Hakijat pyytävät yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa tutkimaan, perustuiko heidän pysäyttämisensä ja muu kohtelunsa hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa syrjivään etniseen profilointiin. He pyytävät lautakuntaa kieltämään vastaajaa jatkamasta menettelyään ja asettamaan päätöksensä tehosteeksi uhkasakon.

Hakijan perustelut

Hakijat kertovat olleensa hakemuksessa tarkoitettuja tapahtumia edeltävästi kävelemässä Helsingin keskustassa miespuolisen ystävänsä kanssa puhuen keskenään englantia ja suomea. Heidän saapuessaan Aleksanterinkadun ja Mikonkadun kulmaan ja heidän miespuolisen ystävänsä noustua taksiin ”rähjäntyneen oloinen, tatuoitu, t-paitaan ja shortseihin pukeutunut mieshenkilö” koputti C:n olkapäätä ja pyysi englannin kielellä tätä näyttämään passinsa. C ei ymmärtänyt, että kysyjä oli poliisimies. Hän koki miehen käyttäytymisen uhkaavana ja yritti kävellä tästä pois. Tämän jälkeen mies otti C:stä kiinni, vei hänet seinää vasten ja käski uudelleen näyttämään passinsa. C koki miehen käyttäytyvän vihamielisesti. Hän säikähti, huusi ja yritti päästä pois miehen otteesta. Hän sai vasta tässä vaiheessa tietää miehen olevan poliisi.

Samaan aikaan toinen siviiliasuinen mieshenkilö pyysi englannin kielellä D:tä näyttämään passinsa perustelematta pyyntöään. Myöskään D ei käsittänyt, että mies oli poliisi. Mies ei vastannut D:n kysymykseen siitä, miksi häntä pyydettiin näyttämään passinsa. Mies vilautti jotain nopeasti kaulastaan, mutta D ei nähnyt mitään. Hän ei uskonut miehen olevan poliisi. Hakijoiden mukaan miehet toimivat aggressiivisesti, laittoivat heidät käsirautoihin ja tutkivat heidän käsilaukkunsa. Tällöin miehet löysivät heidän passinsa.

Hakijat toteavat, ettei heille kerrottu tilanteesta heidän pysäyttämisensä perustetta, eikä se käynyt ilmi myöhemminkään. Hakijat katsovat, ettei heidän pysäyttämisensä ja henkilöllisyyksiensä tarkastamisen todellista perustetta (katuprostituutiovalvonta) ole sinänsä syytä epäillä.

Hakijat toteavat, etteivät he käyttäytyneet poikkeavasti, vaan ainoastaan kävelivät kadulla puhuen englantia ja suomea. He kokevat poliisimiesten käyttäytyneen heitä kohtaan rasistisesti ja kohdistaneen valvontatoimenpiteet heihin ainoastaan heidän etnisen alkuperänsä perusteella. He toteavat, että ulkomaalaisvalvonnan kohdistaminen kaikkiin Aleksanterinkadulla liikkuviin ulkomaalaisiin henkilöihin on kiellettyä, koska valvonnalle on aina oltava lainmukainen peruste.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijoita.

Vastaajan perustelut

Vastaaja toteaa, että vanhempi konstaapeli A ja vanhempi konstaapeli B työskentelevät kenttävalvontaryhmässä, eivätkä he käytä työtehtäviensä ja toimenkuvansa vuoksi poliisin virka-asua. A ja B suorittivat hakemuksessa tarkoitettuna ajankohtana yleisen järjestyksen ja

turvallisuuden valvonnan ohessa esimiestensä määräämää teemaluonteista prostituutiovalvontaa, johon liittyi myös ulkomaalaisvalvontatehtäviä. He saivat työvuoronsa aikana tiedon alueella harjoitettavasta katuprostituutiosta. Kävellessään kadulla he huomasivat ”valkoihoisen, pitkän miehen keskustelevan kahden tummaihoisen naisen kanssa”. He päättivät jäädä seuraamaan tilannetta. Miehen poistuttua naisten seurasta he päättivät tarkistaa naisten henkilöllisyyden.

Vastaaja katsoo poliisimiesten toimineen hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa poliisilain (872/2011) ja ulkomaalaislain (301/2004) toimivaltanormien mukaisesti, koska poliisimiehillä oli selkeä ja lainmukainen peruste hakijoiden henkilöllisyyden ja maassaolo-oikeuden tarkastamiselle. Poliisimiehet noudattivat tilanteessa, jolla oli lukuisia sivullisia seuraajia, hienotunteisuusperiaatetta ja vähimmän haitan periaatetta puhuen hakijoille prostituutiovalvonnan sijaan ulkomaalaisvalvonnasta. Toimenpiteiden varsinaisena perusteena oli kuitenkin prostituutiovalvonta.

Vastaaja toteaa, että sillä on kokemuseräisten havaintojensa sekä lukuisten kansalaisilta tulleiden valvontapyyntöjen perusteella tiedossa paikkoja, joihin Helsingissä kerääntyy tiettyinä ajankohtina katuprostituutiota harjoittavia henkilöitä. Katuprostituution valvonta kohdennetaan alueille, joilla sitä tiedetään harjoitettavan, ja henkilöihin, jotka viettävät tällaisissa paikoissa aikaansa ilman helposti mielletävää muuta syytä. Kokemuseräisen tiedon mukaan yksi tällainen paikka on hakemuksessa mainittu Aleksanterinkadun ja Mikonkadun kulma ja katuprostituutiota harjoittavat henkilöt ovat suuremmilta osin ulkomaalaistaustaisia naisia. Vilkkaimmat katuprostituution harjoittamisajankohdat sijoittuvat iltaan ja aamuyöhön. Valvonnassa käytetään muun muassa ulkomaalaislain toimivaltuuksia silloin, kun poliisimiesten omat havainnot tapahtumapaikalla tukevat sitä näkemystä, että valvonnan kohteiksi valikoituvat henkilöt ovat todennäköisesti ulkomaalaisia. Henkilön kansalaisuuden lopullinen toteaminen tapahtuu henkilöä puhuttamalla ja tarvittaessa hänen asiakirjansa tarkastamalla. Poliisi voi käyttää katuprostituution valvonnassa myös muita kuin ulkomaalaislakiin perustuvia toimivaltuuksia.

Vastaajan mukaan katuprostituutio on yleistä järjestystä ja turvallisuutta häiritsevää sekä yleistä turvallisuudentunnetta laskevaa toimintaa. Ulkomaalaisten prostituoitujen maassaolon edellytyksissä on puutteita, ja he voivat olla yhteiskunnassa keskimääräistä heikommassa asemassa, jopa ihmiskaupan tai muun rikollisuuden uhreja. Kaikki prostituoidut eivät toimi itsenäisesti, vaan he saattavat joutua työskentelemään alisteisessa asemassa niin sanotun parittajan alaisuudessa. Prostituoidut ovat yleensä yhteiskunnan tukipalvelujen tarpeessa, ja jos he eivät hakeudu kyseisten palvelujen pariin itse, poliisi on käytännössä heidän ainoa viranomaiskontaktinsa kadulla.

Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston päätös

Hakijat pyysivät Itä-Uudenmaan poliisilaitosta tutkimaan, menettelivätkö poliisimiehet hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa virkavelvollisuuksiensa mukaisesti. Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto päätti 6.9.2016 (16/2123, R 16/4405), ettei asiassa toimitettaisi esitutkintaa, koska alustavan selvityksen perusteella ei ollut tullut esille seikkoja, joiden perusteella olisi syytä epäillä poliisimiesten toimineen tilanteessa virkavelvollisuuksiensa tai muutoinkaan lain vastaisesti. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin käräjäoikeuden tuomio

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 12.12.2017 (17/151117, R 17/5805) hakemuksessa tarkoitettuihin tapahtumiin liittyen C:n sakkorangaistukseen virkamiehen vastustamisesta ja D:n sakkorangaistukseen niskoittelusta poliisia vastaan. Käräjäoikeus katsoi näytetyksi, että C oli kieltäytynyt esittämästä henkilöllisyystodistustaan ja pyrkinyt poistumaan paikalta sekä kohdistanut A:han väkivaltaa tarttumalla tätä vaatteista, huitomalla käsillään ja tönimällä tätä. C:n menettelyn seurauksena A:n kaulassa roikkuneen virkamerkkikotelon ketju oli katkennut ja kotelo sisältöineen oli kadonnut. Käräjäoikeus katsoi myös näytetyksi, että D oli kieltäytynyt esittämästä henkilöllisyystodistustaan ja yrittänyt jatkaa matkaansa. Tuomio on lainvoimainen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä hakemuksen katsoen, että hakijoita on syrjitty heidän alkuperänsä perusteella yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaisesti. Lautakunta kielsi vastaajaa uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjivää menettelyä sekä asetti kieltopäätöksensä tehosteeksi 10 000 euron uhkasakon.

Perustelut

Kysymyksenasettelu

Asiassa tulee arvioitavaksi, onko hakijoita syrjitty heidän alkuperänsä perusteella yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaisesti hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa.

Oikeudelliset lähtökohdat

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä muun ohella alkuperän perusteella.

Suomen perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan muun ohella alkuperän perusteella.

Syrjintä alkuperän perusteella kielletään myös monessa kansainvälisessä ihmisoikeusasiakirjassa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklassa ja kahdennentoista lisäpöytäkirjan 1 artiklassa kielletään syrjintä muun ohella rodun ja ihonvärin perusteella. YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) 26 artiklassa kielletään syrjintä niin ikään muun ohella rodun ja ihonvärin perusteella. Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 1 artiklan mukaan rotusyrjinnän määritelmä kattaa paitsi rodun, myös ihonvärin, syntyperän ja kansallisen tai etnisen alkuperän.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. Lain 11 §:n 1 momentin mukaan erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslain todistustaakka koskevan 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten

perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Arvio syrjintäoletaman syntymisestä

Saadun selvityksen mukaan poliisimiehet ovat työvuoronsa aikana kadulla kävellessään huomanneet ”valkoihoisen, pitkän miehen keskustelevan kahden tummaihoisen naisen kanssa” ja päättäneet jäädä seuraamaan tilannetta. Miehen poistuttua naisten seurasta poliisimiehet päättivät tarkistaa naisten henkilöllisyyden. He pysäyttivät hakijat ja pyysivät heitä näyttämään henkilöllisyystodistuksensa tilanteessa, jossa naiset olivat kävelleet Helsingin keskustassa julkisella paikalla ilman, että heitä olisi epäilty mistään rikoksesta. Saadun selvityksen mukaan pyyntö näyttää henkilötodistukset on ainakin osin perustunut poliisimiesten arvioon siitä, että hakijat ovat vaikuttaneet ulkomaalaisilta. Hakijoiden kieltäytyttyä henkilöllisyystodistustensa näyttamisestä ja vastustellessaan poliisimiehiä, nämä ovat laittaneet heidät käsirautoihin ja tehneet heille henkilöntarkastuksen, jonka yhteydessä he ovat löytäneet hakijoiden passit.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa saadun selvityksen perusteella on syntynyt oletama siitä, että poliisimiehet ovat kohdelleet hakijoita hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa hakijoiden oletetun alkuperän perusteella epäsuotuisammin kuin sellaista henkilöä, joiden poliisimiehet olisivat olettaneet olevan alkuperältään suomalainen. Asiassa on näin ollen syntynyt yhdenvertaisuuslain 10 §:ssä tarkoitettua välitöntä syrjintää koskeva syrjintäoletama.

Vastaajan on näin ollen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Arvio syrjintäoletaman kumoutumisesta

Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Lakiperustaisuus

Lautakunta toteaa, että poliisimiesten menettely on perustunut lakiin. Tältä osin lautakunta viittaa seuraaviin lainsäädännöksiin sekä toteaa, että Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto on 6.9.2016 tekemässään syyttämättäjäättämispäätöksessä katsonut, että poliisimiehillä on hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa ollut ulkomaalaislain 129 b §:ään perusteella oikeus tarkastaa hakijoiden maassaolon edellytykset. Edelleen päätöksen mukaan poliisimiesten voimakeinojen käyttö ja turvallisuustarkastusten tekeminen on perustunut poliisilain 2 luvun 12, 17 ja 20 §:ään.

Ulkomaalaislain 129 a §:n 2 momentin mukaan ulkomaalaisvalvontatoimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa valvonnalla tavoiteltavaan päämäärään ja tehtävän kiireellisyyteen sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Valvonta on toteutettava valvonnan kohteen oikeuksia kunnioittaen kyseisen lain 5 §:ssä säädetyllä tavalla. Pykälän 3 momentin mukaan ulkomaalaisvalvonnan tulee perustua valvontaviranomaisen yleisiin tietoihin ja kokemukseen laittomasta maahantulosta ja oleskelusta. Valvontatoimenpiteiden tulee perustua tehtyihin havaintoihin tai saatuihin vihje- tai kka analyysitietoihin. Valvontatoimenpide ei saa perustua pelkästään tai ratkaisevassa määrin henkilön todelliseen tai oletettuun etniseen alkuperään.

Ulkomaalaislain 129 b §:n 1 momentin mukaan poliisilla on ulkomaalaisvalvontaa varten, jos se on perusteltua ulkomaalaisen henkilöllisyyden, kansalaisuuden, maassaolo-oikeuden tai työnteko-oikeuden selvittämiseksi, oikeus saada valvonnan kohteelta tiedot ja tarkastaa tarvittavat asiakirjat

hänen henkilöllisyydestään ja kansalaisuudestaan sekä oikeudestaan oleskella maassa ja tehdä työtä (1 kohta).

Poliisilain 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisimiehellä on yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Pykälän 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta kyseisen pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa siinä tarkoitetuista seikoista todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

Poliisilain 2 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus muun muassa kiinniottamisen yhteydessä tarkastaa, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa säilyttämisenä taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Pykälän 2 momentin mukaan henkilö tai hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa myös hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi.

Poliisilain 2 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa vastarinnan murtamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Poliisilain 2 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikkuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.

Hyväksyttävä tavoite

Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan menettelyllä on oltava hyväksyttävä tavoite. Yhdenvertaisuuslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan erilaisen kohtelun tavoitteen tulee olla hyväksyttävä perusoikeusjärjestelmän ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden sekä yleisemminkin Suomen oikeusjärjestyksen kannalta. Tavoitetta voidaan pitää hyväksyttävänä erityisesti, jos sillä suojataan tai edistetään perus- ja ihmisoikeuksia taikka jos kyse on muusta oikeudenmukaisesta, painavasta yhteiskunnallisesta pyrkimyksestä. (HE 19/2014 vp s. 71.)

Saadun selvityksen mukaan poliisimiesten menettelyn tarkoituksena on hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa ollut katuprostituution valvonta, johon on liittynyt ulkomaalaisvalvontatehtäviä. Vastaajan mukaan ulkomaalaisten prostituoitujen maassaolon edellytyksissä on puutteita, ja he voivat olla yhteiskunnassa keskimääräistä heikommassa asemassa, jopa ihmiskaupan tai muun rikollisuuden uhreja. Prostituoituidut saattavat myös joutua työskentelemään alisteisessa asemassa niin sanotun parittajan alaisuudessa. Prostituoituidut ovat

yleensä yhteiskunnan tukipalvelujen tarpeessa, ja jos he eivät hakeudu kyseisten palvelujen pariin itse, poliisi on käytännössä heidän ainoa viranomaiskontaktinsa kadulla.

Lautakunta katsoo, että menettelyn edellä selostettua tarkoitusta on pidettävä laissa tarkoitettulla tavalla hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Tältä osin lautakunta viittaa seuraaviin ihmisoikeusasiakirjoihin.

YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen (SopS 67/1986, CEDAW-sopimus), jossa naisiin kohdistuva väkivalta määritellään yleissopimuksessa tarkoitetuksi syrjinnäksi (yleissuositukset No 12 ja 19) ja jonka perusteella sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen (6 artikla).

YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen (SopS 20/2004, Palermon sopimus) ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan, ehkäisemistä, torjumista ja rankaisemista koskevan lisäpöytäkirjan 6 artiklan 5 kohdan mukaan kukin sopimusvaltio pyrkii varmistamaan ihmiskaupan uhrien fyysisen turvallisuuden, kun he ovat sen alueella. Lisäpöytäkirjan 9 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot ottavat käyttöön laaja-alaisia toimintasuunnitelmia, ohjelmia ja muita toimenpiteitä ehkäistäkseen ja torjuakseen ihmiskauppaa (a alakohta) ja suojellakseen ihmiskaupan uhreja, erityisesti naisia ja lapsia joutumiselta uudelleen uhrin asemaan (b alakohta).

Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan yleissopimuksen (SopS 52–53/2015, Istanbulin sopimus) 1 artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimuksen tavoitteena on muun muassa suojella naisia kaikilta väkivallan muodoilta sekä ehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa (a alakohta). Yleissopimuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimusta sovelletaan kaikkiin naisiin kohdistuvan väkivallan muotoihin. Yleissopimuksen 3 artiklan a kohdan mukaan "naisiin kohdistuva väkivalta" tarkoittaa yleissopimuksessa naisiin kohdistuvaa ihmisoikeusloukkausta ja yhtä syrjinnän muotoa, ja se käsittää kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltainen vapaudenriisto joko julkisessa tai yksityiselämässä.

Lisäksi lautakunta toteaa, että rikoslain 20 luvun 8 §:ssä (384/2015) on kriminalisoitu seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö ja että järjestyslain (612/2003) 2 luvun 7 §:ssä on kielletty seksuaalipalvelujen ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisoinnilla pyritään suojaamaan ennen muuta parituksen ja ihmiskaupan uhrin asemassa olevien prostituoitujen psyykkistä ja fyysistä koskemattomuutta samoin kuin oikeutta määrätä itsestään ja ruumiistaan. Sääntelyllä on myös ihmisarvon suojaamiseen ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen liittyviä syitä ((PeVL 17/2006 vp, s. 3).

Ottaen huomioon yhtäältä naisten asemaa sekä heihin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä ja torjumista sekä ihmiskaupan ehkäisemistä ja torjumista koskevat Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, mukaan lukien näitä ihmisoikeusvelvoitteita osaltaan toteuttava rikoslain 20 luvun 8 § ja järjestyslain 2 luvun 7 § sekä perustuslain 22 §:n mukainen perusoikeus- ja ihmisoikeusmyönteisen laintulkinnan periaate, sekä toisaalta ulkomaalaisvalvonnan tavoite ennalta ehkäistä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden joutumista rikollisten ja rikollisryhmien hyväksikäyttämäksi (ks. HE 169/2014 vp s. 9) yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että poliisin suorittamalla katuprostituutiovalvonnalla on yleisesti ottaen sinänsä ollut yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu hyväksyttävä tavoite.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen tapaan, jolla valvontaa toteutettiin tässä tapauksessa.

Saadun selvityksen mukaan poliisimiehet ovat suorittaneet järjestyksen ja turvallisuuden valvonnan ohessa esimiestensä määräämää teemaluonteista katuprostituution valvontaa, johon on liittynyt ulkomaalaisvalvontatehtäviä. He ovat saaneet tiedon alueella harjoitettavasta katuprostituutiosta. Kävellessään kadulla he ovat huomanneet ”valkoihoisen, pitkän miehen keskustelevan kahden tummaihoisen naisen kanssa”. He ovat päättäneet jäädä seuraamaan tilannetta. Miehen poistuttua naisten seurasta he ovat päättäneet tarkistaa naisten henkilöllisyyden.

Saadun selvityksen mukaan hakijoiden pysäyttäminen ja heidän henkilöllisyystodistuksensa nähtäväksi vaatiminen on edellä todetuin tavoin liittynyt poliisin suorittamaan teemavalvontaan, joka on koskenut katuprostituutiota ja johon on liittynyt ulkomaalaisvalvontatehtäviä. Vastauksen perusteella poliisimiesten hakijoihin kohdistamat toimet ovat perustuneet ensinnäkin poliisin yleisiin tietoihin ja kokemukseen siitä, että prostituoidut ovat usein ulkomaalaistaustaisia naisia, joiden maassaolon edellytyksissä on usein puutteita ja jotka tämän vuoksi ovat haavoittuvassa asemassa yhteiskunnassa. Poliisimiehet olivat lisäksi saaneet viheen siitä, että hakemuksessa tarkoitettussa paikassa harjoitettiin kyseisellä hetkellä katuprostituutiota. Edelleen poliisimiesten menettely on perustunut heidän omiin havaintoihinsa siitä, että hakijat keskustelivat hetken ”valkoihoisen” mieshenkilön kanssa, ja että hakijat näyttivät ulkomaalaisilta.

YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevaa yleissopimusta (SopS 7-8/1976) valvovan ihmisoikeuskomitean ratkaisussa *Lecraft v. Espanja* (1493/06) poliisi oli pysäyttänyt naisen tämän ihonvärin perusteella tarkistaakseen hänen henkilöllisyystodistuksensa. Kyse oli Yhdysvalloissa syntyneestä naisesta, joka oli vuonna 1969 saanut Espanjan kansalaisuuden. Hän oli aviomiehensä ja poikansa kanssa palaamassa junalla Madridista, kun poliisi oli pysäyttänyt hänet Valladolidin rautatieasemalla ja kysynyt hänen henkilöllisyystodistustaan. Muilta samalla laiturilla olevilta ei henkilöllisyystodistuksia ollut kysytty. Poliisien mukaan tarkastusten tavoitteena oli ehkäistä laitonta maahanmuuttoa. Heitä oli ohjeistettu tarkistamaan erityisesti ”värillisten ihmisten” henkilöllisyys, koska monet heistä olivat laittomia maahanmuuttajia. Ihmisoikeuskomitea katsoi, että syrjinnän kieltoa koskevaa KP-sopimuksen 26 artiklaa oli rikottu. Se totesi, että sinänsä henkilöllisyystarkastukset ovat tavoitteeltaan hyväksyttäviä silloin kun niitä suoritetaan esimerkiksi yleisen turvallisuuden, rikosten ehkäisemisen tai laittoman maahanmuuton ehkäisemisen tarkoituksessa. Yksinomaan ihmisten fyysisten tai etnisten piirteiden perusteella ei kuitenkaan voida tehdä oletuksia siitä, että henkilöt olisivat mahdollisesti laittomasti maassa. Tarkastuksia ei voida myöskään kohdistaa vain henkilöihin, joilla on tietynlaiset fyysiset tai etniset piirteet. Tällainen menettely on ihmisoikeuskomitean mukaan vastoin yhtäläisen ihmisarvon periaatetta ja vahvistaa muukalaisvastaisia asenteita koko yhteiskunnassa.

Lautakunnassa käsiteltävänä olevassa asiassa ”tummaihoiset” naispuoliset hakijat ovat kävelleet Helsingissä Aleksanterinkadun ja Mikonkadun kulmassa alueella, joka sijaitsee Helsingin ydinkeskustassa ja jolla yöaikaankin eittämättä liikkuu ja oleskelee muitakin henkilöitä kuin prostituoituja. Poliisimiehet ovat tarkkailleet hakijoita, kun he ovat keskustelleet ”valkoihoisen” miespuolisen henkilön kanssa, ja vasta miehen noustua taksiin poliisimiehet ovat tarkistaneet naisten henkilöllisyyden. Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että vastaavat toimenpiteet eivät ole kohdistuneet esimerkiksi mainittuun naisten kanssa keskustelleeseen ”valkoihoiseen” miespuoliseen henkilöön, vaikka kyse on ollut nimenomaan katuprostituutioon kohdistuvasta valvonnasta ja vaikka seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö on kriminalisoitu rikoslain 20 luvun 8 §:ssä ja seksuaalipalvelujen ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla on kielletty järjestyslain 2 luvun 7 §:ssä. Vastaaja on myöntänyt, että poliisimiesten

menettelyn perusteena on osaltaan ollut se, että naiset ovat olleet ”tummaihoisia” ja että heidän kokemuksensa mukaan prostituoidut ovat usein ulkomaalaistaustaisia.

Lautakunta katsoo, että lainvalvonnassa tällainen etninen profilointi ihmisten ihonvärin ja stereotyyppisten käsitysten perusteella ei ole hyväksyttävää. Euroopan ihmisoikeustuomioistuim on esimerkiksi tapauksessa *Timishev v. Venäjä* (13.12.2005) todennut, että sellainen erilainen kohtelu, joka perustuu yksinomaan tai ratkaiseviltä osin ihmisen etniseen alkuperään ei ole objektiivisesti hyväksyttävissä nykypäivän demokraattisessa yhteiskunnassa, joka perustuu pluralismin ja erilaisten ihmisten kunnioituksen periaatteille (tuomion kohta 58).

Näillä perusteilla lautakunta katsoo, että poliisimiesten hakijoihin kohdistama menettely ei ole perustunut hyväksyttävään tavoitteeseen yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Johtopäätös

Lautakunta on edellä katsonut, että asiassa on syntynyt oletama yhdenvertaisuuslain 10 §:ssä tarkoitetusta välittömästä syrjinnästä eikä vastaaja ole esittänyt sellaista selvitystä, jonka perusteella syrjintäoletama voitaisiin katsoa kumoutuneeksi.

Näin ollen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaajan menettely hakijoita kohtaan on ollut yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä välitöntä syrjintää heidän alkuperänsä perusteella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa uusimasta hakijoihin kohdistunutta lautakunnan päätöksestä ilmenevää yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaista menettelyä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Uhkasakko

Hakijat ovat vaatinut uhkasakon asettamista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen tehosteeksi.

Yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakkolain (1113/1990) 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

Ottaen huomioon uhkasakkolain 8 §:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta asettaa kieltopäätöksensä tehosteeksi 10 000 euron uhkasakon.

Uhkasakkolain 6 §:n 3 momentin mukaan asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on velvoitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on noudatettava. Määräajan pituutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Ottaen huomioon uhkasakkolain 6 §:n 3 momentin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava välittömästi päätöksen tiedoksisaamisesta alkaen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (19/1325) 8 § 1 ja 2 momentti, 10 §, 11 § 1 momentti, 20 § 3 momentti ja 28 §

Suomen perustuslaki (731/1999) 22 §

Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 18-19/1990) 14 artikla

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 12. lisäpöytäkirja (SopS 8-9/2005) 1 artikla

Ulkomaalaislaki (301/2004) 5 §, 129 a § 2 ja 3 momentti sekä 129 b § 1 momentti

Poliisilaki (872/2011) 2 luvun 1 § 1 ja 3 momentti, 2 luvun 12 § 1 ja 2 momentti, 2 luvun 17 § 1 momentti sekä 2 luvun 20 §:n 1 ja 2 momentti

Rikoslaki 20 luvun 8 § (384/2015)

Järjestyslaki (612/2003) 2 luvun 7 §

Uhkasakkolaki (1113/1990) 6 § 3 momentti ja 8 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Outi Anttila, Timo Harrikari, Merja Heikkonen (eri mieltä), Paula Ilveskivi (eri mieltä), Riitta-Maija Jouttimäki, Juha Lavapuro, Katja Leppänen (eri mieltä), Jukka Lindstedt (eri mieltä), Pirkko Mahlamäki, Liisa Nieminen, Husein Muhammed (eri mieltä) ja Sonya Walkila (eri mieltä). Esittelijä Hanna Kiiskinen (eri mieltä).

Esittelijä Hanna Kiiskisen eriävä mielipide, joka on saman sisältöinen kuin hänen esityksensä ja johon jäsenet Merja Heikkonen, Paula Ilveskivi, Katja Leppänen, Jukka Lindstedt, Husein Muhammed ja Sonya Walkila yhtyivät:

Olen lautakunnan enemmistön kanssa samaa mieltä siitä, että asiassa on syntynyt oletama hakijoiden välittömästä syrjinnästä heidän alkuperänsä perusteella. Erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteiden osalta olen samaa mieltä myös siitä, että poliisimiesten menettely on perustunut lakiin ja että menettelyllä on ollut hyväksyttävä tavoite yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Muilta osin lausun seuraavaa:

Poliisimiesten käyttämien keinojen oikeasuhtaisuus

Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan erilainen kohtelu edellyttää lakiperustaisuuden ja tavoitteen hyväksyttävyyden lisäksi, että keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Lautakunnan enemmistö katsoo, etteivät poliisimiesten toimet olleet tavoitteeseen nähden oikeasuhtaisia. Olen asiasta eri mieltä seuraavin perustein.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan ihmisten erilainen kohtelu hyväksyttävässäkään tarkoituksessa ei ole sallittua, jos käytetty keino on kyseisessä tilanteessa epäasianmukainen tai ylimitoitettu taikka jos keinon käyttäminen ei ole tarpeen sen vuoksi, että sama tavoite voitaisiin saavuttaa jollakin muulla, yhdenvertaisen kohtelun kanssa paremmin sopusoinnussa olevalla keinolla (HE 19/2014 vp, s. 72).

Poliisimiesten menettelyn oikeasuhtaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, että hakemuksessa tarkoitettu tilanne on kohdistunut hakijoiden yksityiselämään sekä heidän henkilökohtaiseen vapauteensa ja koskemattomuuteensa.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityiselämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta. Artiklan 2 kohdan mukaan viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi silloin kun laki sen sallii ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Perusoikeussäännösten muuttamista koskevien esitöiden mukaan yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä (HE 309/1993 vp, s. 52).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudesta ja oikeuksien luonteesta perustuslaissa turvattuina perusoikeuksina voidaan johtaa joitain yleisiä rajoittamista koskevia vaatimuksia. Näitä ovat lailla säätämistä, täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta, rajoitusperusteen hyväksyttävyyttä, ydinalueen koskemattomuutta, oikeasuhtaisuutta, oikeusturvaa ja ihmisoikeussopimuksenmukaisuutta koskevat vaatimukset. Suhteellisuusvaatimuksen osalta perustuslakivaliokunta on katsonut, että perusoikeuksien rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. (PeVM 25/1994 vp, s. 5)

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto on hakijoiden pyynnöstä tutkinut, ovatko poliisimiehet menettelleet hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa virkavelvollisuuksiensa vastaisesti. Syyttäjänvirasto on katsonut, ettei tällaista ole perusteltua epäillä.

Saadun selvityksen perusteella poliisimiesten hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa suorittaman prostituutiovalvonnan tavoitteita ei olisi voitu saavuttaa hakijoiden yksityiselämään, vapauteen ja koskemattomuuteen vähemmän puuttuvien keinoin kuin pysäyttämällä heidät ja pyytämällä nähdä heidän henkilöllisyystodistuksensa. Prostituutiovalvonnan tavoitteet eivät sen sijaan yleensä edellytä valvontatoimenpiteen kohteen laittamista käsirautoihin tai henkilöntarkastuksen tekemistä. Saadusta selvityksestä kuitenkin ilmenee, ettei kyseisiä toimenpiteitä ole tehty hakijoille säännönmukaisena toimenpiteenä, vaan ne ovat johtuneet heidän omasta toiminnastaan tilanteessa (paikalta pois pyrkiminen, poliisimiesten vastustaminen ja poliisin virkamerkin katoaminen).

Edellä todetun perusteella katson, että poliisimiesten menettely on ollut hakemuksessa tarkoitetussa tilanteessa yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla myös oikeasuhtaista. Näin ollen välitöntä syrjintää koskeva syrjintäoletta on kumoutunut.

Häirintä

Hakijat eivät ole pyytäneet lautakuntaa arvioimaan vastaajan menettelyä yhdenvertaisuuslain 14 §:ssä tarkoitetun häirinnän näkökulmasta. Lautakunnan enemmistö ei ole myöskään arvioinut asiaa tästä näkökulmasta. Lautakunta on aiemmassa ratkaisukäytännössään kuitenkin arvioinut syrjintäolettamien syntymistä myös sellaisten syrjintämuotojen osalta, joita hakija ei ole itse nostanut hakemuksessaan esiin, jos asiassa saatu selvitys on antanut tällaiseen aiheutta.

Yhdenvertaisuuslain 14 §:n 1 momentin mukaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun syyhyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Käsillä oleva asia koskee tilannetta, jossa hakijat kokivat poliisimiesten käyttäytyneen heitä kohtaan julkisella paikalla ja usean ihmisen nähden heidän etnisen alkuperänsä perusteella rasisestisesti, vihamielisesti, uhkaavasti ja aggressiivisesti. Katson, että asiaa on näin ollen arvioitava myös häirinnän näkökulmasta.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan ihmisarvoa loukkaavana voidaan pitää sellaista käyttäytymistä, joka osoittaa perustavanlaatuista kunnioituksen puutetta henkilöä kohtaan kyseisen lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun syyn takia tai joka tällaisesta syystä kyseenalaistaa henkilön oikeuden tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti muiden kanssa. Kiellettyä on paitsi loukkaamistarkoituksessa harjoitettu häirintä myös menettely, joka tosiasiallisesti on säännöksessä tarkoitettulla tavalla loukkaavaa. Ihmisarvoa loukkaavaa käyttäytymistä ei ole mikä tahansa toisen ihmisen loukkaavaksi kokema käyttäytyminen, vaan teon loukkaavuutta tulee arvioida objektiivisin perustein. Olennaista on, voidaanko käyttäytymistä objektiivisin perustein arvioituna pitää henkilön ihmisarvoa loukkaavana. (HE 19/2014 vp, s. 79)

Saadun selvityksen mukaan tilanteen nähneet ulkopuoliset henkilöt eivät havainneet poliisimiesten menetelleen hakijoita kohtaan rasisestisesti tai loukkaavasti. Ulkopuolisten henkilöiden mukaan poliisimiehet yrittivät ensin selvittää tilannetta puhumalla ja ottivat käyttöönsä lievät voimakeinot vasta hakijoiden vastusteltua poliisimiehiä. Myöskään Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto ei ole katsonut poliisimiesten menetelleen hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa voimakeinojen käytössään tai muutoinkaan lainvastaisesti.

Katson, ettei saadun selvityksen perusteella ole objektiivisesti arvioiden oletettavissa, että poliisimiesten käyttäytyminen hakemuksessa tarkoitettussa tilanteessa olisi osoittanut yhdenvertaisuuslain esitöissä tarkoitettulla tavalla perustavanlaatuista kunnioituksen puutetta hakijoita kohtaan heidän alkuperänsä tai muunkaan heidän henkilöönsä liittyvän syyn perusteella. Selvityksen perusteella ei myöskään ole objektiivisesti arvioiden oletettavissa, että poliisimiehet olisivat käyttäytymisellään kyseenalaistaneet hakijoiden oikeuden tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti muiden kanssa. Asiassa ei näin ollen ole syntynyt yhdenvertaisuuslain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua häirintää koskevaa syrjintäolettamaa.

Uhkasakko

Olen edellä todetuin perustein päätenyt hylkäämään hakijoiden vaatimukset kieltopäätöksen antamisesta vastaajalle. Näin ollen hylkään myös vaatimuksen uhkasakon asettamisesta vastaajalle.

Jäsen Jukka Lindstedt jätti lisäksi seuraavan lausuman, johon jäsen Sonya Walkila yhtyi:

Hyväksyn esittelijän mietinnön muuten, mutta lausun uhkasakosta seuraavaa: äänestyksen lopputulos huomioon ottaen velvollisena ottamaan kantaa uhkasakkoon ilmoitan olevani sen osalta samaa mieltä kuin enemmistö.